

Honderden mensen kopen 'laatste wil-poeder'

Vandaag om 14:59 door [Enzo van Steenbergen, NRC Next](#)

Foto: BART DEWAELE

Meer dan 300 Nederlanders hebben een dodelijk poeder besteld via een van de gezamenlijke inkoopgroepen die de Coöperatie Laatste Wil (CLW) landelijk heeft opgezet. Het kan strafbaar zijn.

‘Houd ik nog wel cliënten over?’ Frank Vandendries van de Stichting LevenseindeCounseling (drie medewerkers) bedoelt het schertsend. Hij begeleidt al jaren mensen in Nederland met vragen over het einde van hun leven. Het zijn meestal ouderen die zich afvragen hoe ze hun laatste jaren zinvol kunnen besteden.

Sommigen willen ook weten hoe ze, als het zo ver is, op een pijnloze manier een einde aan hun leven kunnen maken. Zij willen dat zelf doen en er niet altijd met een dokter over praten. Soms omdat ze nog gezond zijn en geen kans maken te voldoen aan de eisen van de euthanasiewet, soms omdat ze vinden dat een arts niets te maken heeft met hun doodswens.

Vandendries geeft hun dan onder meer informatie over hoe ze aan dodelijke middelen kunnen komen. Zoals Vandendries zijn er veel ‘levenseindebegeleiders’. Bij de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde (NVVE) werken, als vrijwilliger, ongeveer honderd ‘levenseindeconsulenten’.

En dan is er de Coöperatie Laatste Wil

Stichting De Einder heeft er tien en een handvol levenseindebegeleiders werkt zelfstandig. Hun 'cliëntenbestand' zou, zoals Vandendries vermoedt, opgeschud kunnen worden door een nieuwe en radicale speler op de markt: de Coöperatie Laatste Wil.

Deze coöperatie maakte in september bekend een legaal middel te hebben gevonden waarmee mensen op humane manier een einde aan hun leven kunnen maken. Het gaat om een conserveermiddel dat ook in ziekenhuizen wordt gebruikt om schimmel tegen te gaan.

De interesse is groot: het ledenaantal van de coöperatie groeide in enkele maanden van 3.400 naar 20.000 leden. Meer dan 300 mensen hebben inmiddels het 'Middel X' in huis. Uit protocollen en contracten die onlangs werden gedeeld met leden (NRC kreeg ze in bezit) blijkt nu voor het eerst hoe de coöperatie de distributie heeft aangepakt.

Hoe werkt het 'humaan laatstewilmiddel'?

Over zo'n 'humaan laatstewilmiddel' is al fel maatschappelijk debat sinds Huib Drion begin jaren negentig kwam met zijn idee voor de 'Pil van Drion'. Daarna werd wel de euthanasiewet (2002) ingevoerd die regelt dat mensen die 'ondraaglijk en uitzichtloos lijden' euthanasie kunnen krijgen, als twee artsen dat constateren.

Maar er waren daarnaast ook altijd mensen die niet ernstig en uitzichtloos lijden, maar toch een weloverwogen doodswens hadden.

Het 'Middel X' is de eerste échte poging een 'Pil van Drion' te introduceren.

Hoe werkt het? Mensen worden lid van een inkoopgroep. Het is de bedoeling dat ze een informatiebijeenkomst bezoeken. De naam van het middel blijft geheim: alleen inkopers kennen die.

De 'inkoper' koopt het middel in bulk en verdeelt het onder de individuele leden die hem hebben gemachtigd. De leden kopen 2

gram van het poeder in combinatie met een kluis (180 euro), die geopend kan worden met hun vingerafdruk.

Via een contract moeten leden beloven het middel alleen zelf te gebruiken en de organisatie niet 'aansprakelijk' te stellen voor 'eventuele schade'. De CLW wil daarmee aangeven dat de leden 'autonome en verantwoordelijke individuen zijn die over hun eigen leven en dood willen beschikken', zegt CLW-voorzitter Jos van Wijk.

De coöperatie probeert zorgvuldig te handelen, blijkt uit de protocollen en contracten. Mensen moeten minstens een half jaar lid zijn voordat ze zich bij een inkoopgroep kunnen aansluiten. Dat geldt als bedenktijd. Ze kunnen het middel alleen kopen in combinatie met de kluis. Inkopers krijgen 'een verantwoordelijkheid' om te kijken of de leden wilsbekwaam zijn en weten wat ze doen.

Het CLW-bestuur vindt dat leden zich bewust moeten zijn van eventuele risico's. Zo gaat de controle op wilsbekwaamheid niet verder dan het inschattingsvermogen van de inkopers en projectleiders en worden bij het kluisje ook reservesleutels geleverd.

'Eindelijk, zeggen veel begeleiders, is er een laatstewilmiddel'

In het kleine wereldje van levenseindebegeleiders zijn de reacties op de snelle ontwikkeling van de coöperatie overwegend positief. Eindelijk, zeggen veel begeleiders, is er een 'laatstewilmiddel' dat mensen in staat stelt tot échte zelfbeschikking.

De Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde, met 167.000 leden, laat weten dat het 'een enorme stap' is voor mensen die 'niet afhankelijk willen zijn van artsen of andere hulpverleners'.

Philip Nitschke, de Australische schrijver van het Vredige Pil-handboek waarin buitenlandse adressen staan waar euthanatica te koop zijn, zegt : 'Ik sta vierkant achter de filosofie van de coöperatie.'

Toch zijn er ook bedenkingen

Maar zorgen zijn er ook. Anders dan levenseindebegeleiders gaat de CLW geen diepgaande gesprekken aan met leden over hun wilsbekwaamheid of de achtergrond van hun wens te sterven.

Levenseindecounselor Ton Vink uit Velp is bang dat psychisch kwetsbare mensen te eenvoudig aan het dodelijke middel kunnen komen. "Tussen de mensen die lid zijn geworden, zitten zeker kwetsbaren."

Frank Vandendries begrijpt, net als Vink en Nitschke, niet dat CLW de naam van het middel geheim wil houden. "Het verbaast me dat zoveel duizenden mensen een middel in huis willen waarvan ze niet weten wat het is", zegt Vandendries.

Hij ziet dat de coöperatie veilig probeert te handelen met een biometrisch kluisje, protocollen en contracten, maar vindt dat er sprake is van 'schijnveiligheid'. Zegt een half jaar lid zijn, wel iets over de zorgvuldigheid en het weloverwogen zijn van een levenseindebesluit?

Ook juridische bedenkingen trouwens

Dan zijn er nog de mogelijke juridische risico's. Ton Vink, de levenseindecounselor uit Velp, publiceert een artikel in het Nederlands Juristenblad waarin hij betoogt dat de CLW-werkwijze strafbare hulp bij zelfdoding zou zijn. Hij wijst erop dat het Openbaar Ministerie de lijn hanteert dat mensen die interesse hebben in humane zelfdoding alleen mogen worden gewezen op openbare informatie en hun morele steun mag worden geboden.

Vink schrijft: „Geselecteerde leden van de CLW zullen het middel voor de zelfdoding bestellen en aan andere leden leveren. Omdat het middel geheim moet blijven, wordt de informatie die zij daarbij voor het gebruik verstrekken tot instructie. Zodra de zelfdoding volgt betekent dat een overtreding van artikel 294 (hulp bij zelfdoding)“.

Op het juridisch vlak lijkt zich een spannende strijd aan te dienen. De 180 euro die leden betalen voor het dodelijke poeder, schrijft de CLW, wordt onder meer gebruikt om een juridisch fonds op te richten. CLW-voorzitter Jos van Wijk maakt zich geen zorgen over mogelijke vervolging. Zijn coöperatie geeft leden volgens hem alleen informatie over 'werking, bijwerkingen, veiligheidsaspecten en alternatieven'. Hij voegt toe: 'De rest doen ze zelf.'

Wie met vragen zit rond zelfdoding, kan terecht bij de Zelfmoordlijn op het gratis nummer 1813 en op de website www.zelfmoord1813.be.